

УДК 911.

ВИЗНАЧЕННЯ ГЕОГРАФІЧНОГО ЦЕНТРУ ТЕРИТОРІЇ ТА ОЦІНКА ТРАНСПОРТНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ПОЛОЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ЦЕНТРІВ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

В. О. Джаман, М. Д. Заячук, О. Г. Заячук

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний центр території – одне з фундаментальних понять географічної науки, при науковому дослідженні якого об'єкти розглядаються за їх місцеположеннями, просторовими відношеннями та взаємодіями, за їх просторовою впорядкованістю та організацією. Для кожної територіальної одиниці актуальні поняття геопростору як визначення географічного положення об'єкта та аналіз взаємин і взаємодії даного географічного об'єкта з іншими, що означає вивчити взаємодії певних видів на визначеній множині об'єктів.

У цій статті роботі визначено центр території Чернівецької області з використанням методів середніх координат; медіанної точки; екстремальних відстаней; механічним і класичним аналітичними методами. Проаналізовано географічне положення адміністративних центрів Чернівецької області та здійснено спробу його кількісної оцінки.

Ключові слова: геопростір; географічний центр території; транспортно-географічне положення.

Актуальність теми дослідження. Географічний центр території – одне з фундаментальних понять географічної науки, при науковому дослідженні якого об'єкти розглядаються за їх місцеположеннями, просторовими відношеннями та взаємодіями, за їх просторовою (територіальною) впорядкованістю та організацією. Для кожної територіальної одиниці актуальні такі поняття геопростору, як визначення географічного положення об'єкта (знаходження його координати у геопросторі, розміщення його відносно сусідніх об'єктів, які разом із цим об'єктом формують сукупність певних зв'язків і відношень – тобто геопростір (територію)) та аналіз взаємовідношень і взаємодії даного географічного об'єкта з іншими, що означає вивчити взаємодії певних видів на визначеній множині об'єктів, що повною мірою відповідає поняттю геопростору [7, с. 168].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Зародження ідеї визначення місцеположення об'єкта у просторі, питання географічної центричності території та аналіз геопросторових взаємодій об'єктів були актуальними ще у давньогрецьких та єгипетських вчених. Власне, з того часу і до сьогодні простежується дослідження координації простору та формування “просторового каркаса території”. Дещо пізніше геопростір розглядають з позиції відношення “центр-периферія”. Становлення наукових поглядів щодо центризму та центричності в географії досить детально розглянуто в праці В. О. Шевченка [8]. Аналіз суспільно-географічного положення (економіко-географічного положення, в окремих випадках – синонімічно) з позицій передумови та чиннику розвитку територій розглянуто у працях М. М. Баранського (1929 р.) [1], з подальшою трансформацією в бік суспільно-географічних позицій у працях М. Д. Пістуна [5] та

О. Г. Топчієва [7]. Ця проблематика перебуває в полі зору В. С. Грицевича [2], В. Й. Лажніка [3], І. О. Пилипенка, Д. С. Мальчикової [4] та інших українських географів.

Постановка завдання. Для визначення географічного центру території Чернівецької області необхідно застосувати метод середніх координат, механічний, класичний аналітичний метод та методи медіанної точки і екстремальних відстаней. При оцінці географічного положення адміністративних центрів Чернівецької області, будуючи граф моделі, необхідно враховувати взаємодію адміністративних центрів у межах Чернівецької області та сусідніх адміністративних центрів в Україні. Аналогічний підхід варто застосувати при оцінці географічного положення м. Чернівців відносно інших обласних центрів України та адміністративних центрів сусідніх країн.

Виклад основного матеріалу. Чернівецька область – це найменша адміністративна область України (8100 км², 1,3% площі держави), створена 7 серпня 1940 року. Форма території нагадує витягнутий із південного заходу на північний схід трикутник, що своєю 200-кілометровою основою є державним кордоном із Румунією та Молдовою. На заході область межує з Івано-Франківською областю, де зі 170 км протяжності цієї межі 140 км припадає на гірську річку Черемош і його праву притоку Білий Черемош. На півночі область межує з Тернопільською, Хмельницькою та Вінницькою областями. Протяжність із заходу на схід майже 200 км, із півдня на північ – понад 100 км. Крайні точки території Чернівецької області: на півночі – околиця с. Репужинці Заставнівського району (48°40' пн. ш.; 25°47' сх. д.), на півдні – околиця с. Сарата Путильського району (47°44' пн. ш.; 25°02' сх. д.), на заході – околиця с. Плай Путильського району (48°00' пн. ш.; 24°54' сх. д.) та на сході –

околиця с. Волошкове Сокирянського району (48°28' пн. ш.; 27°32' сх. д.).

Як зазначає проф. В. Шевченко вибір найоптимальнішого методу визначення центру території – це проблема, від розв'язання якої залежить його реальне (хоча й умовне) місцезнаходження, тим більше, що таких методів, у принципі, може бути досить значна кількість і кожний з них має право на існування [8, с. 72].

Нами здійснено розрахунки географічного (визначається відносно чистої території) центру території Чернівецької області 6 методами.

Найпростіший метод визначення центральної точки – візуальний (“на око”). При тривалому спогляданні на будь-який контур око (погляд) врешті-решт зупиняється на умовній центральній точці. В. Шевченко справедливо стверджує, що досить часто ця точка може бути визначена помилково, тому що дуже важко “на око” врахувати й оцінити складність конфігурації території [8, с. 72]. Територія Чернівецької області також досить складна за конфігурацією, тому географічний центр (с. Рідківці Новоселицького району, 48°20'30" пн. ш., 26°03'00" сх. д.), визначений цим методом, видається не зовсім обґрунтованим.

Механічний, або фізичний, метод полягає в тому, що з цупкого паперу вирізається контур території і з крайніх точок візуально проводиться прямовисна лінія шляхом підвішування цього контуру на вістрі голки – щоб даний контур легко набув необхідне положення. Точка перетину ліній (достатньо навіть двох) і дає фізичний центр, або центр ваги, території. Більшість науковців зауважує, що цей метод коректний лише для невеликих територій. За цим методом центр території Чернівецької області знаходиться на південно-західній околиці території Чернівецької міської ради (48°16'30" пн. ш., 25°53'00" сх. д.).

Класичний аналітичний метод Д. І. Менделєєва виконується у два етапи. Спочатку визначаються центри ваги дрібних територій за допомогою підвішування (механічний спосіб). Так нами визначено центри територій адміністративних районів Чернівецької області (див. табл. 1).

Після цього на основі знайдених географічних центрів (тобто їх географічних координат) обчислюються координати загального центру. Формули обчислення центру запропоновані Д. І. Менделєєвим і його сином І. Д. Менделєєвим і вдосконалені Б. П. Вейнбергом [8, с. 73].

$$D = \frac{\sum p_i d_i \cos l_i}{\sum p_i \cos l_i} \quad L = \frac{\sum p_i \sin l_i}{\sum p_i}$$

де, D – довгота центру; L – широта центру; d – довгота центру кожної територіальної одиниці; p – вага кожного центру; l – широта центру кожної територіальної одиниці.

В результаті обчислень визначено центр території Чернівецької області – пн. околиця с. Бояни Новоселицького району (48°18'24" пн. ш.; 26°10'50" сх. д.).

Метод екстремальних відстаней. Найчастіше – це спосіб “максимуму мінімальної відстані” (тобто вписаного кола) та “мінімуму максимальної відстані” (тобто описаного кола) [8, с. 75]. За цим методом центр території Чернівецької області знаходиться в с. Остриця Новоселицького району (48°15' пн. ш.; 26°02' сх. д.).

Метод медіанної точки. Цим методом центр території визначається як точка перетину двох взаємоперпендикулярних прямих (одна вздовж паралелей, інша – вздовж меридіанів), кожна з яких ділить певну територію на приблизно рівні частини. За цим методом центр території Чернівецької області – пд.-зах околиця території Чернівецької міської ради (48°16'30" пн. ш.; 25°53'00" сх. д.).

Використовуючи метод середніх координат, географічний центр знаходиться як перетин середньої паралелі та середнього меридіана, які визначаються за географічними координатами крайніх точок території як середнє арифметичне. Враховуючи протяжність території Чернівецької області з півночі на південь (48°40' - 47°44' пн. ш.) та із заходу на схід (24°54' - 27°32' сх. д.) географічні координати центру становитимуть 48°12' пн. ш., 26°13' сх. д. (сх. околиця Банченської сільської ради Герцаївського району). Визначено також географічні центри адміністративних районів Чернівецької області (див. табл. 2).

Беручи до уваги координати вищезазначених центрів територій адміністративних районів, методом середніх координат визначено координати центру території Чернівецької області – 48°17'45" пн. ш., 26°11'27" сх. д. (пд.-сх околиці Боянської с/р Новоселицького району). Використовуючи метод середніх координат та координат географічних центрів території Чернівецької області, що визначені вище, обчислено координати географічного центру території області – 48°16'30" пн. ш., 26°03'45" сх. д. (північні околиці села Остриця Новоселицького району).

Визначені географічні центри Чернівецької області здебільшого не мають істотного (на загальнодержавному та обласному рівні) політико-адміністративного та транспортно-географічного значення, хоча можуть стати об'єктами пізнавального туризму.

Безумовно, найбільш вагому роль для розвитку економічного та соціального простору

Таблиця 1

Географічні центри територій адміністративних районів Чернівецької області (за класичним методом)

№ п/п	Адміністративний район	Географічний центр території	Географічні координати
1	Вижницький	Пн. околиця с. Заріччя	48°10'00" пн. ш. 25°19'30" сх. д.
2	Глибоцький	Пн. околиця Камянської с.р.	48°03'45" пн. ш. 25°55'00" сх. д.
3	Герцаївський	Пн- зах. околиця Хряцьківської с. р.	48°11'15" пн. ш. 26°09'00" сх. д.
4	Заставнівський	Сх. околиця Товтрівської с. р.	48°32'30" пн. ш. 25°54'00" сх. д.
5	Кіцманський	Центральна частина с. Ошихліби	48°25'00" пн. ш. 25°42'15" сх. д.
6	Кельменецький	Пн.-сх околиця с. Вартиківці	48°26'30" пн. ш. 26°48'05" сх. д.
7	Новоселицький	Пн. околиця с. Котелеве	48°18'30" пн. ш. 26°22'30" сх. д.
8	Путильський	Пн. околиця с. Рижа	47°59'05" пн. ш. 25°04'00" сх. д.
9	Сокирянський	Пн- зах околиця с. Сербичани	48°29'30" пн. ш. 27°17'00" сх. д.
10	Сторожинецький	Пн. околиця с. Панка	48°09'10" пн. ш. 25°39'10" сх. д.
11	Хотинський	Пн. околиця Зарожанської с. р.	48°27'45" пн. ш. 26°17'30" сх. д.

Чернівецької області відіграє адміністративний центр – м. Чернівці. Положення адміністративного центру по відношенню до території розглядається з позицій доступності до регіонального (обласного) адміністративного центру з периферії. Щодо розташування м. Чернівців, можемо стверджувати про вдале центральне розташування порівняно з іншими адміністративними обласними центрами (Ужгород, Луцьк, Миколаїв).

Здійснюючи оцінку географічного положення, акцентуємо увагу на позиції комплексної оцінки Чернівецької області крізь призму взаємодії м. Чернівці як адміністративного центру області та оцінку географічному положенню центрів адміністративних районів Чернівецької області, що взаємодіють між собою та обласним центром.

Для кількісної оцінки географічного положення використовуються різноманітні математичні методи [4; 7], серед яких – теорія графів, що оперує просторовими елементами точками, лініями, поверхнями та зв'язками між ними. Відповідно, міра суспільно-географічного положення виражається умовною величиною сили впливу об'єктів один на одного у процесі їх функціонування. Оцінка суспільно-географічного функціонування – досить складний і динамічний процес. Ми ж зупинимось на оцінці транспортно-географічного положення з позиції взаємодії між адміністративними центрами (див. рис. 1).

Рис. 1. Граф транспортно-географічного положення адміністративних центрів Чернівецької області

На рисунку з відповідною нумерацією позначені такі центри адміністративно-територіального поділу:

1. Чернівці	8. Новоселиця
2. Вижниця	9. Путила
3. Герца	10. Сокиряни
4. Глибока	11. Сторожинець
5. Заставна	12. Хотин
6. Кельменці	13. Новодністровськ
7. Кіцмань	

Для кількісної оцінки відносної транспортної доступності центрів адміністративних одиниць області проаналізуємо матрицю найкоротших топологічних відстаней між ними (див. табл. 3).

В матриці показано топологічні відстані між центрами адміністративних одиниць та їх суми. СУМА - сума найкоротших топологічних відстаней між адміністративними центрами; К – коефіцієнт

Географічні центри території адміністративних районів Чернівецької області (метод середніх координат)

№ п/п	Адміністративний район	Географічні координати крайніх точок	Географічні координати центру території
1	Вижницький	пн. 48°24'07" пн. ш., 25°27'06" сх. д. пд. 47°54'52" пн. ш., 25°20'02" сх. д. сх. 48°21'21" пн. ш., 25°33'32" сх. д. зх. 48°04'55" пн. ш., 25°08'09" сх. д.	с. Заріччя 48°09'30" пн. ш. 25°21'21" сх. д.
2	Герцаївський	пн. 48°16'37" пн. ш., 26°00'37" сх. д. пд. 48°01'35" пн. ш., 26°06'49" сх. д. сх. 48°09'51" пн. ш., 26°20'10" сх. д. зх. 48°15'47" пн. ш., 25°59'25" сх. д.	зах. околиці с. Хряцька 48°09'36" пн. ш. 26°10'18" сх. д.
3	Глибоцький	пн. 48°15'47" пн. ш., 25°59'25" сх. д. пд. 47°56'24" пн. ш., 25°46'38" сх. д. сх. 48°04'03" пн. ш., 26°14'49" сх. д. зх. 47°59'07" пн. ш., 25°42'45" сх. д.	пд. околиці с. Михайлівна 48°06'06" пн. ш. 25°58'47" сх. д.
4	Заставнівський	пн. 48°40'33" пн. ш., 25°46'51" сх. д. пд. 48°22'11" пн. ш., 25°55'14" сх. д. сх. 48°32'26" пн. ш., 26°07'26" сх. д. зх. 48°37'51" пн. ш., 25°35'09" сх. д.	м. Заставна 48°31'22" пн. ш. 25°51'18" сх. д.
5	Кіцманський	пн. 48°37'45" пн. ш., 25°35'16" сх. д. пд. 48°15'09" пн. ш., 25°33'35" сх. д. сх. 48°19'03" пн. ш., 25°54'09" сх. д. зх. 48°15'14" пн. ш., 25°30'00" сх. д.	пн. Ошихлібської с. р. 48°26'27" пн. ш. 25°42'05" сх. д.
6	Кельменецький	пн. 48°36'39" пн. ш., 26°48'47" сх. д. пд. 48°17'31" пн. ш., 26°47'48" сх. д. сх. 48°28'35" пн. ш., 27°04'57" сх. д. зх. 48°24'43" пн. ш., 26°34'40" сх. д.	пд. околиці смт. Кельменці 48°27'35" пн. ш. 26°49'49" сх. д.
7	Новоселицький	пн. 48°25'55" пн. ш., 26°01'23" сх. д. пд. 48°11'01" пн. ш., 26°20'23" сх. д. сх. 48°19'40" пн. ш., 26°41'53" сх. д. зх. 48°25'05" пн. ш., 25°59'29" сх. д.	пн. околиці с. Котелеве 48°18'23" пн. ш. 26°21'11" сх. д.
8	Путильський	пн. 48°14'26" пн. ш., 25°08'17" сх. д. пд. 47°43'33" пн. ш., 25°02'21" сх. д. сх. 47°54'54" пн. ш., 25°19'15" сх. д. зх. 47°59'52" пн. ш., 24°54'31" сх. д.	зах. Сергієвської с. р. 47°58'59" пн. ш. 25°06'53" сх. д.
9	Сокирянський	пн. 48°37'52" пн. ш., 27°21'57" сх. д. пд. 48°22'20" пн. ш., 27°17'07" сх. д. сх. 48°28'13" пн. ш., 27°32'05" сх. д. зх. 48°26'39" пн. ш., 27°01'08" сх. д.	с. Сербичани 48°30'36" пн. ш. 27°17'07" сх. д.
10	Сторожинецький	пн. 48°18'43" пн. ш., 25°38'45" сх. д. пд. 47°55'35" пн. ш., 25°26'45" сх. д. сх. 48°12'59" пн. ш., 25°57'21" сх. д. зх. 48°02'29" пн. ш., 25°19'42" сх. д.	пн. Буденецької с. р. 48°07'09" пн. ш. 25°38'32" сх. д.
11	Хотинський	пн. 48°37'12" пн. ш., 26°07'17" сх. д. пд. 48°18'26" пн. ш., 26°29'11" сх. д. сх. 48°23'06" пн. ш., 26°35'42" сх. д. зх. 48°28'27" пн. ш., 26°02'47" сх. д.	пн-сх. Зарожанської с. р. 48°28'19" пн. ш. 26°19'45" сх. д.
12	м. Чернівці	пн. 48°23'52" пн. ш., 26°00'07" сх. д. пд. 48°14'37" пн. ш., 25°56'12" сх. д. сх. 48°22'13" пн. ш., 26°02'08" сх. д. зх. 48°18'11" пн. ш., 25°48'25" сх. д.	48°18'59" пн. ш. 25°40'16" сх. д.

транспортної доступності, який розраховується як співвідношення суми топологічних відстаней певного центру до суми ребер графу.

Аналіз матриці дозволяє зробити такі висновки:

1. За транспортною доступністю центри адміністративних одиниць забезпечені нерівномірно.

2. Сума топологічних відстаней коливається від 18 (Чернівці) до 37 (Сокиряни, Новодністровськ).

3. Відповідно, коефіцієнт транспортної доступності (який зворотно пропорційний величині суми топологічних відстаней) коливається від 0,873 (Чернівці) до 1,609 (Сокиряни, Новодністровськ).

Таблиця 3

**Матриця найкоротших топологічних відстаней, їх сум та коефіцієнтів
адміністративно-територіальних одиниць Чернівецької області**

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	?	K
1	x	1	1	1	1	2	1	1	2	3	1	1	3	18	0,783
2	1	x	2	2	2	3	1	2	1	4	1	2	4	25	1,087
3	1	2	X	1	2	2	2	1	3	3	2	2	3	24	1,043
4	1	2	1	x	2	3	2	2	3	4	1	3	4	28	1,217
5	1	2	2	2	X	3	1	2	3	4	2	1	4	27	1,174
6	2	3	2	3	3	X	3	1	4	1	4	1	1	28	1,217
7	1	1	2	2	1	3	x	2	2	4	2	2	4	36	1,130
8	1	2	1	2	2	1	2	x	3	2	2	1	2	21	0,913
9	2	1	3	3	3	4	3	3	x	5	2	3	5	36	1,565
10	3	4	3	4	4	1	2	2	5	X	4	2	1	37	1,609
11	1	1	2	1	2	3	4	2	2	4	x	2	4	26	1,130
12	1	2	2	3	1	1	2	1	3	2	2	x	2	22	0,957
13	3	4	3	4	4	1	4	2	5	1	4	2	x	37	1,609

4. Чим менший коефіцієнт транспортної доступності має адміністративний центр, тим вигідніше його положення. За цією методикою в межах Чернівецької області найвигідніше географічне положення мають міста Чернівці, Новоселиця та Хотин. Сприяє розвитку географічне положення смт. Глибока, смт. Кельменці, м. Сторожинець, м. Вижня, м. Герца, м. Заставна та м. Кіцмань. Невигідне транспортно-географічне положення м. Сокиряни, м. Новодністровськ, смт. Путила. Ці висновки дещо суб'єктивні, адже адміністративні центри хоча і безпосередньо підпорядковані обласному центру, одночасно тісно взаємодіють з адміністративними центрами сусідніх адміністративних районів Івано-Франківської, Тернопільської, Хмельницької та Вінницької областей, а також Румунії та Молдови. Враховуючи своєрідний і дещо обмежений (в т. ч. законодавчо) зв'язок з іноземними державами, ми більшу увагу звернули на взаємодію із сусідніми адміністративними одиницями України.

Граф побудований у напрямках Косова та Снятина Івано-Франківської області, Заліщиків та Борщова Тернопільської області, Нової Ушиці Хмельницької області, Мурованих Курилівців та Могилева-Подільського Вінницької області. Відповідно отримано інші результати. Так, прикордонне положення м. Новоселиці дещо погіршило показники транспортної доступності ("сприяє розвитку"), натомість до групи адміністративних центрів із найбільш вигідним положенням долучився Кіцмань. Позиції інших адміністративних центрів Чернівецької області не зазнали істотних змін.

Для оцінки розташування Чернівців – обласного центру Чернівецької області у порівнянні з іншими адміністративними центрами України (беручи до уваги 25 центрів) ми також застосували теорію графів. Відповідні розрахунки дозволили

виокремити 5 категорій транспортно-географічного положення [7]:

1) "надзвичайно вигідне" (1,1 - 1,30 коефіцієнт транспортної доступності): Київ, Вінниця, Житомир, Кіровоград, Одеса, Полтава, Хмельницький, Черкаси;

2) "дуже вигідне" (1,31 - 1,50): Дніпропетровськ, Донецьк, Миколаїв, Рівне, Тернопіль, Харків;

3) "сприяє розвитку" (1,51 - 1,70): Чернівці, Запоріжжя, Суми, Херсон, Львів, Івано-Франківськ;

4) "відносно вигідне" (1,71 - 2,0): Луцьк, Луганськ, Чернігів;

5) "невигідне" (2,01 - 2,30): Ужгород, Сімферопіль.

Якщо ж врахувати взаємодію із сусідніми державами, що територіально здійснюється через прикордонні області, то вищезазначена градація зазнає певних змін. Так відбудеться перехід до більш сприятливих категорій 4 обласних центрів (Ужгород, Луцьк, Чернігів та Чернівці), натомість втратять свої позиції Полтава, Донецьк, Черкаси, Запоріжжя і Луганськ.

Висновки. В результаті визначення географічного центру території Чернівецької області можна стверджувати про його розташування на південно-західній околиці території Чернівецької міської ради, в с. Рідківці, с. Бояни (всі Новоселицького району), с. Остриця та сх. околиці Банченської сільської ради Герцаївського району. Узагальнені результати обчислень з використанням методу середніх координат, указують на розташування центру території Чернівецької області – на північній околиці села Остриця Новоселицького району (48°16'30" пн. ш., 46°03'45" сх. д.) Положення обласного центру м. Чернівці є центральним та зручним. Оцінка географічного положення адміністративних центрів Чернівецької області дозволила об'єднати їх у групи за вигідністю географічного положення. Загалом положення Чернівецької області в Україні

можна класифікувати як «дуже вигідне» (з урахуванням транскордонної взаємодії), або ж як таке, що «сприяє розвитку» на загальнодержавному рівні.

Список літератури

1. Баранский Н. Н. Избранные труды. Научные принципы географии. / Н. Н. Баранский – М.: Мысль, 1980. – 239с.
2. Грицевич В. Центрографія України: історія і перспективи / В. Грицевич // Історія української географії: Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. – Вип. 2(8). – С. 115–119.
3. Лажник В. И. Некоторые методические вопросы количественной оценки экономико-географического положения / В. И. Лажник // География и природные ресурсы. – 1993. – № 2. – С. 135 – 141.
4. Пилипенко І. Методики суспільно-географічних досліджень (на матеріалах Херсонської області): навчальний посібник / І. О. Пилипенко, Д. С. Мальникова – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. – 112 с.
5. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії / М. Д. Пістун – К.: Вища шк., 1996. – 231 с.
6. Полян П. М. Очерк русской рентропографии / П. М. Полян // География и хозяйство. Вып. 3. Центрографический метод в экономической географии: сб. научн. трудов. – Л: Изд-во ГО СССР, 1989. – С.21 – 33.
7. Топчєв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: навчальний посібник / О. Г. Топчєв – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
8. Шевченко В. О. Центризм та центричність в географії / В. О. Шевченко – К.: Ніка-Центр, 2006. – 160 с.
9. Чернівецька область. Політико-адміністративна карта. 1:250 000 ДНВП “Картографія” 2002р.

В. О. Джаман, М. Д. Заячук, О. Г. Заячук. Определение географического центра территории и оценка транспортно-географического положения административных центров Черновицкой области. Географический центр территории – одно из фундаментальных понятий географической науки, при научном исследовании которого объекты рассматриваются по их местоположению, пространственными отношениями и взаимодействиями, по их пространственной упорядоченности и организации. Для каждой территориальной единицы актуальны понятия геопространства как определение географического положения объекта и анализ взаимоотношений и взаимодействий данного географического объекта с другими, что значит выучить взаимодействия определенных видов на определенном множестве объектов.

В этой статье работе определен центр территории Черновицкой области с использованием методов средних координат; медианной точки; экстремальных расстояний; механическим и классическим аналитическими методами. Проанализировано географическое положение административных центров Черновицкой области и осуществлена попытка его количественной оценки.

Ключевые слова: геопространство; географический центр территории; транспортно географическое положение.

V.O. Dzhaman, M.D. Zayachuk, O.G. Zayachuk. Ascertainment of the Territory Geographical Center of and Assessment of Transport-Geographical Disposition in the Chernivtsi Region Administrative Centers. Geographical center of the territory is among the fundamental concepts of geographical science, whose scientific research presupposes that the objects are considered according to their dispositions, spatial relations and interactions, spatial order and organization. The concept of geo-space in the sense of ascertainment of geographical disposition of the object and of the analysis of its relations and interactions with other objects is actual for each territorial unit, which presupposes the study of interaction given types on a given plurality of the objects.

Geographical center of the territory of the Chernivtsi Region was defined in this work with the use of the methods of average coordinates; median point; extreme distances; mechanical and classic analytical methods. Geographical disposition of the Chernivtsi Region administrative centers was analyzed and its quantitative estimation was conducted.

Key words: geo-space; geographical center of the territory; transport-geographical disposition.